

# • FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 33.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni,  
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst  
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 14. august 1928.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið  
verður bilagt á posthúsinum, brévsavnaðstøðum  
og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

Tandlæge BREND

traffes 11-5. Telf. 114.

**M**ONGERU MALINI LÖG-  
IN, ið stuttstyggnir og  
hjáttaleysir sóknarstýrslimír  
loyva sær at senda inn á Fø-  
roya Løgting. Enn meira logið  
kann tað tykja at slík mál  
bert verða framsend við einari  
aðalgrund: at læðka um skatt-  
lættir, og sum skattaskipanin er,  
hjá teim ið best orka at bera  
skattir.

Eitt av hesum minnu vökru og  
samstundis løgnu málum er ið  
sent Løgtinginum til viðgerðar  
og avgerðar frá sóknarstýrinum  
fyri Kvalbiar sókni. Henda  
umsókn — eisini kan tað nevnt  
ast bønabrev, tí tað er ein bøn  
til tingið, ein bøn, ið líkist  
sóknarstýrinum — varð fram-  
borin á tingi miðvikudagin 8.  
august, og ljóðaði í stuttum og  
køldum orðum uppá at minka  
um ábyrgdina hjá sóknarstýri-  
num, samanborið við lóg, ið  
nevntist: »Lov om Understøttelse  
til Born af Enker« sum við  
»Kgl. Anordning« er sett í gildi  
her á landi.

Sum øllum lesandum kunnugt,  
er henda lóg Føroyum viðvíkj-  
andi vörðin so úrlagi missvís-  
andi, tess vegna, at tað heimil-  
ast Føroyingum tann framhjá  
rættur, at lata einkjur og faðir-  
leys fáa so lítlan studning, sum  
tað illa samir kristnum, sivil-  
seraðum fólk, fyri ikki at nevna  
hvít menniskjur, sum alla tíð  
og stund vilja sláa fast, at tey  
eru menniskjur burturúr betur  
enn allur hin litadur parturin av  
heimsins íbúgvum. Skiljið  
tað hvør ið kann, men logið  
tykist tað, at hin »kgl.« av 11.  
novembri 1916 og do. »kgl.«  
fyriskriftin av 1. apríl 1921 skal  
hava latið hesa skipanina verða  
galdandi fyri Føroyar, sum  
kanska meira enn nakað annað  
land, í hvussu er eftir stóðini,  
treingir eina slíka lóg til vernd  
fyri einkjur og faðirleys.

Sóknarstýrið í Kvalbe vendir  
sær til Løgtingið, og biður tingið  
vera so beinasamt at læðka um  
gjaldið, ið rindast skal, saman-  
borið við einkjulongina, tí har  
eru so nógvir einkjur í  
bygdini.

At hetta álop á lógina um  
studning til einkjur, vil fáa  
mótstöðu á tingi er eyðvitað, tí  
eingin tingmaður tróyst-  
aði sær at anbefala um-  
sóknina frá hesum ísastyrda  
og hjartalæysa sóknarstýri.

Vit vilja illa trúgva, at nevnd-  
in, ið nú hevur fingið hesa  
miðsattu umsókn í hendi, vil  
verða sóknarstýrinum til vildar,

og her vilja javnaðarmenn harð-  
liga átala hetta álop á tey neyð-  
ars rættindir, ein fátøk einkja

við bornum hevur her á landi.  
Men sóknarstýrið fyri Kvalbiar  
sókn skuldu skamast.

## Dansken paa Færøerne.

Orienterende Betragtninger

at  
En der vil sundt Samarbejde og Fremskridt.

Alle, der læser denne Over-  
skrift, og derved i Tankerne  
føres hen til Svend Grundtvigs  
snart 100 Aar gamle Tidsskrift,  
maa jeg bede indstille deres  
forhastede Ideassociationer; der  
ingen Forbindelse mellem mine  
Betragtninger og denne gamle  
Hædersmands djarve dragen til  
Feldts mod Chauvinismens mest  
yderliggaende Ytring, *Sprog-  
trangen*.

I hvorvel det danske Sprog  
stadig har en Plads paa Færø-  
erne, og her endog maa ske  
endnu findes Individet, i hvis  
forkroblede Hjernevindinger  
stundom avles Tanker om Sprog-  
trang etc., saa være det langt  
fra mig at ode mine sparsomme  
Kræfter i Kampen mod slige  
skumle Gespenster, der kun  
trives, hvor Lyslet mangler, og  
forsvinder for dette ligesom  
Trolde. Forhaabentlig er den  
Tid heller ikke langt borte, da  
alle Mennesker paa Færøerne  
frit kan følge deres naturlige  
Tilbøjeligheder med Hensyn til  
Sprogbrug, skriftlig saavel som  
mundtlig, paa alle Omraader.

Nej, mit Emne ligger paa et  
ganske andet Omraade, paa det  
erhvervsmæssige, økonomiske og  
sociale.

Siden Reformationens Ind-  
førelse har der stadig været  
bosiddende Danskere paa Færø-  
erne, for det meste Embeds-  
mænd, men dog ogsaa af og til  
enkelte Næringsdrivende, særlig  
efter den kongelige Encheandels  
Ophævelse. Af disse sidstnævnte  
blev nogle Foregangsmænd paa  
Forretningslivets Omraade, og  
deres Efterkommere, der blev  
Færinger, stadig driftige For-  
retningsfolk. Af Embedsmæn-  
dene er det egentlig kun nogle  
af Præsterne, der har haft Evner  
til en virkelig Acclimatisering,  
og det er fortrinsvis gennem  
disse, at der er tilført Færøerne  
dansk Blod. Hvorvidt denne  
Blodblanding har været heldig  
eller uheldig, skal jeg lade være  
at udtale mig om, der har staaet  
Strid nok om dette dunkle  
Spørgsmaal, uden at der fore-  
ligger noget Resultat af Betyd-  
ning. Ogsaa i Nutiden er der  
tilført vort økonomiske Liv  
Foretagssomhedsaand af danske  
Mænd og Kvinder.

Det vilde være let at under-  
bygge disse her fremsatte Op-  
fattelser med konkrete Eksem-  
pler; men jeg skal dog afholde  
mig derfra, idet forstandige  
Læsere vil have let ved at finde  
disse uden min Pegepind.

Vender vi derimod vort So-  
gels mod de danske Embeds-  
mænd i snævrere Forstand og

deres nærmeste Omgangsvener  
af ren eller blandet Oprindelse,  
maa vi lede godt for at finde  
Mænd med virkelig Forstaaelse  
af færøsk Erhvervsliv, endsi-  
ge med Lyst eller Evner til at skabe  
dette Udviklingsmuligheder. Ja,  
vi kommer maa ske til det sor-  
gelige Resultat, at en sendrægtig  
og stundom vrangvillig Admini-  
stration mange Gange har  
hindret virkelige Fremskridt paa  
det økonomiske Omraade.

Betrager vi Landbruget, maa  
vi uvilkaarlig standse ved den  
saakaldte »Troløvs«. Denne Lov  
lægger jo en stor Magt i Guds-  
administrationens Hænder, hvad  
angaar at skaffe Folk Jord til  
Opdyrkning, og der er da ogsaa  
indtaget nogen Jord til Opdyrk-  
ning efter denne Lov; men  
uagtet Lovens Mangel, vilde  
der ikke alene have været ind-  
taget mere Jord, men ogsaa  
bedre Jord, om Administra-  
tionen havde haft virkelig Interesse  
for og Forstaaelse af Landbru-  
get som Erhverv paa Færøerne.  
Ja, man tør endog sige, at Jor-  
den i saa Tilfælde var kommet  
paa dygtigere og mere prak-  
tiske Hænder, end hvad nu er  
Tilfælde.

Hvor mange Eksempler er  
der ikke paa — enhver sam-  
fundsinteresset kender dem —  
at bedre stillede Mænd med  
Lethed har faaet et Stykke Jord  
til Leje og siden til Købs, uden  
at have opdyrket det. Resultatet  
har da ogsaa i mange Tilfælde  
været, at den erhvervede Jord  
blev solgt i Spekulationsøjemed.

Derimod har det tit og ofte  
været meget vanskeligt for en  
fattig Husmand at erhverve et  
passende Stykke Jord til Op-  
dyrkning efter samme Troløvs,  
særlig naar det laa i en Hauge  
af blandt Ejendomme, 3: Kongs-  
og Odelsgods i Fællig. Man  
skylder i disse Tilfælde ofte  
Skylden paa Odelsjerne; men  
dette er langt fra altid rigtigt.  
Det er let at paavise, at Admini-  
strationens Sendrægtighed og  
stundom endda Vrangvillighed  
har været den egentlige Aarsag.  
Jeg kender saaledes et Tilfælde,  
der ligger godt 25 Aar tilbage i  
Tiden, hvor de, der ønskede  
Leje opnaaet, havde faaet Styk-  
ket anvist og opmaal, samt  
erhvervet alle Odelsjernes skrift-  
lige Tilladelse; men alligevel fik  
de, trods gentagne Anstrængel-  
ser, aldrig Lejekontrakten i  
Orden, alene begrundet i de  
utallige og urimelige Indven-  
dinger, som Administrationen  
gjorde.

Hvad samme Administration  
i den senere Tid har hittet paa

af Uhyrligheder i modsat Ret-  
ning, nemlig i hurtig og hoved-  
kudls Ekspedition, er nok som  
bekendt. Skulde det mon være,  
fordi Tilfældet passede i deres  
Kram og kunde tjene til at  
fremme visse andre Formaal?  
For at fremme Opdyrkningen  
var det næppe, da paagældende  
dels havde og dels kunde faa  
Jord til Opdyrkning hvor de  
var. Jeg sigter her til Historien  
om de to Kirkebøfæster.

Alle og enhver kender nu til-  
fulde, hvorledes et Par udenbys  
Mænd fik Fæstebrev paa Dele  
af Kirkebo Kongsgods, uden at  
det siden er lykkedes Admini-  
strationen at skaffe dem nævnte  
Jord, som ifølge Fæstebrevets  
Ordlyd har været i deres For-  
fædres Besiddelse (sic.) »Fra  
Fjæld til Fjære med Lutum og  
Lundum«, som det saa smukt  
hedder i den gamle Formular.  
Ja, nævnte Jorder er siden  
(hvilket Dyb af Retfærdighed)  
udfæstet til andre, uden at de  
forrige fik nogensomhelst Er-  
statning. — Men Fæstebrevene  
har de dog.

Jeg skal ikke her komme ind  
paa, hvor stor Del af Skylden  
for det syndige Urede, hvori  
de færøske Jordejendomsforhold  
ligger, falder paa Administra-  
tionen; men kun bemærke, at  
dette Urede maa være Hoved-  
skylden for, at det færøske  
Landbrug staaar saa lavt som  
det gør.

At en uhyre Vilkaarlighed har  
hersket hos dem, der har ad-  
ministreret vort Jordegods, frem-  
gaar tydeligt af foranstaaende.

Naar der gaaet frem med  
Sneglefjed, for at alle Lovens  
Bogstaver og Tødlere nøje maatte  
ske Fyldest, og snart er der  
faret frem med Stormskridt, saa  
at Lovens klare Ord er lobet  
udi eet.

(Fortsættes).

## Harri blaðstjóri á „Føroyatíðindi“.

Lítill er barnsins uggi.

Hvussu glaður tygum eru,  
harra blaðstjóri á »Føroyatíð-  
indi«. Haldi mær til góðar, tá  
eg sigi, at eg kann ikki annað  
enn halva vegnaýnskja, at fleiri  
enn tygum var givið eitt slíkt  
barnsligt einfeltni at kunna  
hoppa og klappa í hendur yvir  
sápublórur, tí tá vildi verið  
eitt stórt ljósskygni millum  
manna, um tað so gjordist eitt  
sindur tómt aftaná, at sápu-  
blóðran er brostin, gjordist ikki  
við. Hon toir tessverri ikki nógv  
og hevur tessverri enn minni virði.  
Eg siggi í blaði tygara, at tygum  
hjártansglaður hoppa og leika  
um eina sápublórur, — eg biði  
tygum fyrigeve mæ, at eg nýð-  
ist at bresta hesa tygara sápu-  
blórur, tað ger mær illt, men  
ein nýðist viðhvørt at taka  
sápublórufjóðrina frá bornum,  
fyri at tey ikki skulu dálka ov  
mikið umkring seg.

At lógtingsmaður — tygum  
eru so »vinarligur« bert at nevna  
meg í hesum sambandi — ikki  
motir við valbrævi, blása tygum

## Grønlandstíðindi.

Ófærur fiskiskapur.

Frá »Ernestinu« er frætt, at  
teir hava fiskað 70,000 fyri 8  
døgum síðani. Frá »Marthu«  
komu tíðindi leygardagin, at  
teir høvdu fiskað 70,000 og hildu  
seg at hava salt eftir til 10  
dagar.

Ti betur kom fiskiskapurin  
við Grønland í ár at eydnast  
betur enn nakar hevði væntað.

eina stóra blóðru av, næstan  
eina Noregsblóðru, og klappandi  
í hendurnar gera tygum hana  
til eina »fadesu«, tygum eru vist  
óivað væl við í tilfukum, ið hettar  
orðið merkir. Tað er — við  
hvørt í hvussu er — til at samla  
viðdóm av og einki serligt at  
klikkja, at maður hevur nakað  
á baki og í »erfaringe«, um tað  
ikki bara er rósandi.

Tygum eru so fegin yvir at  
hava funnið, at menn ikki nátt  
og dag sita og tjúlla og kína  
yvir t. d. einum valbrævi, eins  
og summir gera yvir krossum  
og heiðursmerkjum, so fegin  
sum bert tann kann vera, sum  
hevur funnið nakað »einastand-  
andi«. Og at tað kann hugast,  
at menn kanska kunnu taka eitt  
valbræv rætt og slætt sum eitt  
boð til ein sjálvum, at teir  
eru valdir og so ikki leggja  
meiri lag í tað av tí, at teir  
ómedvitandi kanska rokna við  
tí sum givið, at eitt av teir eisini  
verður sent til tað stóði — her  
lógtingsins — sum valt er til,  
er eftir máta og rúmfallig tygara  
reðuligt, kanska ein deysynd,  
tí tað er brot móti tí »hølgasta  
halga« formi og yvirklassaðomi  
og »honoratións« lagi.

At tygum, harri blaðstjóri,  
taka meg burtur úr so mongum  
oðrum — í ár vóru tað tveir,  
bornir í heim í somu bygd —  
kanska tað kann bera sína sam-  
virkan við sær — kann ikki  
annað enn heiðra meg. Tí tað  
visir, at tygum framerkiliga  
fylgja mær við góðum vilja til  
at taka meg undir veingirnar,  
um ikki sum ein skjúts- og  
verjueingil, tað er tess verri so  
fáur sum vil vera tað. Tað er  
bert so keðiligt fyri tygum —  
eg unni tygum allan tann gleð-  
ris, tygum kunna fáa — at her  
er, sum sagt, einki einastand-  
andi at klappa og leika um, og  
enn og minni verður tað, tá  
talanin um ungmannafelagsritið  
er mosn og mistofur av illmæt-  
isgigli borgarans. Men eg eri  
kortini glaður yvir, at tygum  
eru so »noysamur« við tilfari at  
fylla tey tómu rúmini við.

Eitt vinarlígt ráð: Næstu ferð  
megu tygum vera meiri varin  
og ikki høgga ein firvald fyri  
dreka, tí so kvókka tygum ov  
knappliga og sterkt — og onkur  
smíllist kanska ov mikið stuttliga  
fyri tygum.

P. M. Dam.